

כל הנצרך לכל בריה כבר מוכן ומזומן לו, רק צריך שהקב"ה יאיר את עיניו לראותו!!!

מוכרח היה ברגע הזה להתגלות להם, הבין כי בא מועד וסוף לצרותיהם ולא יצטרכו עוד יותר להצטער וכו', עכ"ל.

ועל פי זה מבאר הגאון רבי שמעון שוואב זצ"ל, את ברכת המעביר שינה מעיני, שלכאורה נראה ככפל ברכות, ולכאורה הם שתי ברכות על דבר אחד, שהרי ברכת 'פוקח עורים' פירושה שהשי"ת פותח לנו את העיניים מהשינה. ולכא' זו אותה ברכה ממש של המעביר שינה מעיני'.

ומבאר, שצ"ל שהם שתי ברכות לשני עניינים, ברכת פוקח עורים היא הודאה להקב"ה על פקחת העיניים הגשמיים שהיו סתומים בשעת השינה. ואילו ברכת המעביר שינה אינו על קימת שחרית גרידא, אלא לפי שיש לך אדם שהגם שעניו פתוחות לרווחה, עיני שכלו סגורים וסתומים כמי ששקוע בשינה עמוקה, והוא מתהלך בעולמו כעיוור המגשש באפילה, אינו מבין ואינו רואה את השגחת הבורא ית' המנהיג את העולם בחן ובחסד וברחמים.

ועל שינת השכל הלזו אנו מברכים המעביר שינה מעיני, וברכה זו היא תפילה ובקשה היא, שיפקח הקב"ה את עיניו, יסיר מאיתנו את הכיסוי המאפיל ומכסה את עיני השכל, כדי שנוכל לשים לב ולהתבונן בהשגחתו המקפת עולם ומלואה, ועל שינת לב זו, אנו מתפללים שיסיר השי"ת הכיסוי הרוחני מעינינו, ונוכל לשים לב על השגחתו הפרטית עלינו על כל צעד ושעל, ושלא נתהלך בעולמינו כסומים נטולי חוש הראות הרואים כל דבר בראיה מעוותת אלא נסתכל על כל דבר ומאורע בעיני השכל הישר.

כי כאשר הקב"ה פוקח את העיניים ומסלק הכיסוי מעליה אזי ממילא רואה האדם את מאורעות העולם בראיה אחרת מרוממת ומופלטת מההסתכלות החומרית, ומשכיל להבין שגם מה שחשב שלדעתו נעשה לא כ"כ טוב, באמת אין זה רק לטובתו וכמאמר הכתוב ועת צרה היא ליעקב וממנה ינשע (ירמיהו ל, ז) כלומר שכשהקב"ה מביא צרה על עם ישראל הריהו עושה שבתוך הצרה עצמה תמצא לו הישועה.

מכל הנ"ל אנו רואים, שחז"ל הק' רצו להבהיר בצורה ברורה, האדם יכול לסמוך על חושיו, מאחר והקב"ה הגביל אותם, (ועי' ברכות ו. אלמלא וכו') ולמרות שהדברים נמצאים יש הרבה דברים, אולם אין כח ביד האדם לראותם, והגורם לסמיות העינים הוא, הדא אמרה מחוסרת אמנה היתה, היינו חסרון באמונה גורם להעלמת דברים הקיימים מעיני האדם. ולכן הגר שלקתה בחסרון אמונה (היינו, בזה שמלאה את החמת מים וחששה שלא יאה מים בבאר, וראה באבן עזרא), לא ראתה את הבאר.

אולם אדם החי באמונה, זוכה שיורידו ממנו את המסך המבדיל בין המציאות לבין עיניו, והוא רואה דברים הרבה, וכמ"ש (זבחים סב.), דבבית שני ראו את אפרו של יצחק צבור במקום המזבח וכו', וזהו התואר 'רואה' הניתן לנביא, באשר בכוחו לראות בעיניו כפי כח הראיה שהוטבע בתחילת הבריאה, (וראה בפנ"י פ' ראה שכ' דנביא נהרא רואה, מפני שרואה במקום שאחרים אינם רואים).

« כפי גודל דרגתו של אדם 'רואה' את גילוי כבוד מלכותו בעולם!!! »

הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל, (בספרו חבר מאמרי התורה מאמר ה)

« הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם!!! »

כתוב בפרשה ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו, כתב בספה"ק שפת אמת (תרנ"ט ד"ה בפסוק) לבאר הטעם שרצה הקב"ה להושיעם דייקא באופן כזה, שהנה אמרו חז"ל (ברי' נג, יד) "אמר רבי בנימין, הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא ויפקח אלקים את עיניה (בראשית כא, יט). וביאר על זה הרה"ק בעל החידושי הרי"ם זי"ע, כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת, אלא שהוא מוסתר מעין הגשמי, וכשהקב"ה מאיר עיניו רואה שהכל לפניו. וזו היתה הכוונה העליונה באומרו ודברתם אל הסלע, שיפקחו עיני בני ישראל, ויראו כי המים מוכנים להם מכבר בסלע.

וללמד על הכלל כולו יצא, כשזקוק אדם לישועה בכל ענין שהוא, ונדמה לו שאין שום דרך הצלה ומבוא לישועה, יתחזק באמונה שלימה ובהכרה כי כבר הקדים הקב"ה את הרפואה למכה והכין עבורו את ישועתו, אלא שלעת עתה נסתרת היא מעיניו, ובאמונה זו הינו ממשיך את הישועה שיפקח הקב"ה את עיניו וימצא מים חיים בשפע גדול ועצום.

וכן איתא בחז"ל (לק"ט בלק קסז), ויגל ה' את עיני בלעם (במדבר כב, לא), למלמד שכל העולם בחזקת סומין עד שהקב"ה מגלה עיניהם, כיו"ב ויפקח אלקים את עיניה ותרא באר מים (בראשית כא, יט), יש הרבה דברים ואין בח ביד אדם לראותם עד שיגזור הקב"ה, ע"כ.

כתב בספה"ק דברי ישראל זי"ע (ויגש ד"ה ולא יכול), שהעצה להיושע בדבר ישועה ורחמים לכל הדאגות העומדים על האדם היא, להתאפק ולא לדחוק את השעה, וכבר אמרו חז"ל (ברכות סד.) כל הדוחק את השעה השעה דוחקתו, אלא ישב ויצפה בשלוות הנפש לישועת ה', מתוך אמונה עזה כי בוודאי כבר הכינו את ישועתו ממעל, ובבוא העת היא תגיענו, ועי"ז אכן יושע בכל טוב.

ובזה מפרש בלשון הכתוב ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו (בראשית מה, א), בזה"ל: 'פירוש, ולא יכל היינו כשהשעה דחוקה לו ח"ו, ולא יכול לשית עצות בנפשו, יוסף להתאפק עוד, עד יעבור זעם ולא יהיה דוחק את השעה, וזאת היא עצה לכל הנצבים עליו, היינו לכל הדאגות העומדים על האדם', עכ"ל הנפלא.

ובספר ישמח ישראל (ויגש אות ב), כותב על דברי המדרש הנ"ל בזה"ל: "הענין כי הכל הוא מה' ובהשגחתו העליונה, וה' כל צעדי יספור, וכשנגזר איזה צער ח"ו על אדם מישראל אז אף כשההצלה מהצער עומד לנגד עיניו, אעפ"כ אינו רואה ההצלה, ואיזה דרך ישכון אור, כי נסתם ממנו מהשמם. עד שבא עת ההצלה אז ראה כי דרך ההצלה היה פתוח לפניו ולנגד עיניו ממש."

"וכמבואר במדרש גודל הצער שהיה להשכטים ממכירת יוסף אחרי מכרו, ובכל ממון שבעולם רצו לפדותו ולמסור נפשם על הצלתו, אבל מה' נסבה ועד הזמן שנגזר עליהם הצער והיסורין עד הרגע ההוא יכול יוסף להתאפק ולהעלים מהם. וכשהגיע הרגע מהישועה וקץ שם לחשך, אז לא יכול יוסף להתאפק אף רגע יותר ונגלה להם שהוא יוסף. וכשראה יוסף כי

זוכים לסיועים גדולים מאד מאד, ממש מן הקצה אל הקצה, הן אנו קוראים לנס נסתר, מצידנו, בחשבנו כי משלנו נקח, אבל בהשגחה עצמה אין ההפרש כלל, הבה ונתחזק והשי"ת יסייענו עד לבלי קץ", עכ"ל.

הרי לפנינו דגילוי כבוד מלכות הקב"ה תלוי במעלת האדם והשגתו הבהירה והחושית, והיינו דמציאיות השגחת הקב"ה ומלכות שמים בבריאה קיימת ועומדת גם היום בדיוק כפי שיהיה לעתיד לבוא, וההבדל הוא בדרגת מקבלי ההשפעה ולא במשפיע בשיעור בו אנו רואים בבריאה וחשים את גילוי השגחת הקב"ה והנהגת מלכותו, דכיום טחו עינינו מלראות את גילוי מלכותו, וההשגחה היא בהנהגת נסים נסתרים, ולעתיד לבוא, כשנשיג את הנהגת ה' בדרגת ידיעה חושית, תהיה השגחת הקב"ה מפורסמת לעין כל, והברכות יהיו כלליות בנסים גלויים, וכל תכליתנו שגם אנו נזכה לראות בחוש את השגחת ה'.

כתב, דראיית ההשגחה תלויה בדרגתנו, דבכל גילוי כבוד מלכות הקב"ה והתגלות נבואית, כל אחד ואחד משיג כפי דרגתו ומעלתו, וכמו שמצינו באברהם אבינו ונערי, בהלכם לעקידה, דכתיב ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחק, ויאמר אברהם אל נערי שבו לכם פה עם החמור, ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם (בראשית כב, ד-ה), ופרש"י וירא את המקום, ראה ענן קשור על ההר.

ואיתא במדרש (ב"ר נו ט), "אמר ליצחק, בני, רואה את מה שאני רואה, א"ל הן, אמר לשני נערי, רואים אתם מה שאני רואה, אמרו לו לאו, אמר, הואיל וחמור אינו רואה ואתם אין אתם רואים, שבו לכם פה עם החמור".

ונתבאר בזה, דכל התגלות היא מציאות, שכל בעל דרגה רואה אותה כפי דרגתו, אברהם ויצחק ראו, ואילו נעריו ישמעאל ואליעזר שלא היו בעלי דרגה לא ראו.

הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל (הגדה של פסח על המילים 'המשפילי לראות בשמים ובארץ') מבאר ומרחיב את הדיבור בענין זה וכותב בזה"ל: "שונים הם ביאורי נס נסתר ונס נגלה, בהבחנת עולם התחתון, מאשר נבחנים בהשגה עליונה יותר."

"אנו רגילים לפרשם נס נגלה, שהוא להיפך הטבע, כמו קריעת ים סוף וכדו', ונסתר שהוא נסתר בתוך הטבע, כהשגחה הפרטית וכדו', אבל כשנעיין יותר נברר, כי גם מה שבטבע נס נגלה הוא, וכבר אמרנו שאין הפרש בין תחיית המתים לאחר שנרקב הגוף, לבין צמיחת התבואה מן הגרעין שנרקב באדמה, (עי' ממ"א א), אלא שהוא נסתר ממנו, בשביל שהורגלנו בו, נמצא דבאמת הכל נס נגלה, אם נשים את לבבנו עליו."

"אכן עיקר ההפרש בנסים בין נגלה לנסתר הוא, בענין עליון יותר. יש אתערותא דלעילא, ויש דלתתא. באתערותא דלתתא (שהאדם בוחר בעצמו להתעורר) זוכה בד"ן לקבל אתערותא דלעילא, כאז"ל (שהש"ר ה ב) 'פתחו לי כפתחו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם', כך שם הקב"ה בטבע הרוחנית שבבריאה. אבל אתערותא דלעילא (מבלי שיקדים האדם את בחירתו הטובה), הם רחמים גמורים ואין לאדם שום זכות בהם מצד עצמו. ומבחינה זו היתה יציאת מצרים, שהיו במ"ט שערי טומאה, ויצאו ועלו עד כדי מתן תורה, פנים בפנים מ"ט שערי קדושה ויותר."

"וכן מבחינה זו תהי' גאולה האחרונה, אם תבא אך 'בעיתה' ח"ו, היינו כיון שא"א שתתבטל תכלית כל הבריאה מישראל (דכך כרת השי"ת בריתו עם אברהם אבינו ע"ה), וע"כ כשנופלים עד סמוך לבחינת ניתוק גמור מהקדושה (בחינת כליון), אז השי"ת מחזירים ברחמים."

"ההפרש הזה הוא ההפרש העליון שבנסים. כל ההשגחה היא נס, אבל הנס הוא גלוי, כשההשגחה באה בלי שום זכות מצד האדם. משא"כ כשזוכין לה ע"י שפתחו פתח המחט (אתערותא דלתתא), אז נס ההשגחה נבחן בבחינת נסתר, שהרי האדם ירגיש כי משלו הוא נוטל, ונסתה ממנו שבאמת אין הקב"ה חייב לאדם כלום, אפי' אם ירבה לבחור בטוב, ואם צדקת מה תפעל לו."

"וזהו ענין "יגעת ומצאתי" (ברכות סג:). היגיעה היינו אתערותא דלתתא, ואח"כ מוצא, כלומר שכבר היה מוכן מלעילא, אלא שלא נתנו לו לראות, ועכשיו רואה, וכמו שנאמר בהגר ויפקח אלקים את עיניו וירא באר מים (בראשית כא, ט), כי גם מקודם היה, אלא שעד תפילת ישמעאל לא היתה לה הזכות לראות, וכמו שבנס הנגלה, היינו מן הקצה אל הקצה, כמו שהיה ביציאת מצרים ומתן תורה."

"וגם לימות המשיח נאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מ"ז, ט), כן גם ע"י כל אתערותא דלתתא, ע"י כל בחינת עמל ויגיעה

« לעתיד לבא כולם יראו את כבוד מלכותו ית'!!! »

החתם סופר פירש (בספרו תורת משה כי תשא) מה שהשיב הקב"ה לבקשת משה רבינו ע"ה ה'רָאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ (שם לג, יח), ואמר לו וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי, וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (שם לג, כג). כי מה שאנו רואים את חסדי השי"ת על כל צעד ושעל, ויודעים שכל מעשיו מחושבים ומכוונים לתכלית אחת ויחידה 'להיטב לברואיו', זהו רק כשאנו מתבוננים לאחר מעשה, שאז אנו מבינים איך שכל השתלשלות העניינים היתה למען הטובה הזו, אבל לפני המעשה, עדיין אין אנו רואים זאת בבירור, ורק מאמינים בזה באמונה שלימה.

וזהו מה שאמר לו הקב"ה למשה רבינו ע"ה, וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי היינו שלאחר המעשה כשהתמונה מתבהרת וכבר נשלמה, אז תוכל לראות שיד ה' היתה בה, ושכל העניינים היה לטובתנו, אבל וּפְנֵי, ר"ל לפני המעשה, לא יראו, אי אפשר לראות, וצריך אתה רק להאמין ולבטוח בי, שלטובה אני מתכוון בכל פרט ופרט.

ועד"ז פירש הרבי רבי בונם מפשיסחא זצ"ל את הפסוק מִי חָכֵם וַיִּשְׁמַר אֱלֹהִים (תהלים קז, מג), תיבת 'שמר' מתפרשת גם מלשון המתנה כמו שנאמר וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר (בראשית לז, יא), ואמר הכתוב, על כל אלו החייבים להודות שעברו עליהם צרות רבות ומגוונות, שהחכמים שבהם ישמרו וימתינו ויחכו בסבלנות עד יעבור זעם, ואז יִתְבַּוְּנֶנּוּ חֲסֵדֵי ה' (תהלים קז, מג) שיראו איך הכל היה לטובתם.

ועלינו לדעת, שהתחבטות זו שייכת רק כאשר עדיין אנו נמצאים בגלות המר, שהיא גלות הדעת, ולכן אנו מטושטשים ומבולבלים ואין יודעים להכיר ולהאמין באמונה פשוטה, אבל לעתיד לבא כאשר ישוב ה' את שיבת ציון, יתברר שבמשך כל ימי הגלות היינו כחולמים, ולא השכלנו להבין כראוי שהכל היה לטובה, כי אז יהא ניכר בעליל שכל מעשי ה' מצד הרחמים היו, וכמו שנאמר וְהָיָה ה' לְמִלְכָּךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיָה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד (זכריה יד, ט), שביום ההוא יתגלה לעין כל שמידת הרחמים היא מנהגת את העולם.

ולכן צריכים אנו לחיות באמונה זו ולחקקה בעומק נפשנו, שכל עוד אנו נמצאים בגלות המר הזו, עדיין אין אנו זוכים להבין דרכי הבורא והנהגתו הטמירה, כי באם יתעה האדם אחר דמיונותיו המבולבלים ויחשוב שמבין מה צריך להיות ומחזיק את עצמו לבר דעת מה נקרא טוב ומה נקרא רע, ומחמת הנחה זו הריהו תמה ומקשה על הנהגות אלו או אחרות שלפי דעתו העלובה אין בהם צדק ח"ו, הרי כשיתגלה האמת לעתיד לבא, יתמלא בושה וכלימה על אשר הטריח להקשות כלפי שמיא בדברים נבערים.

...שלאחר המעשה

כשהתמונה

מתבהרת וכבר

נשלמה, אז תוכל

לראות שיד ה' היתה

בה, ושכל העניינים

היה לטובתנו, אבל

ופְנֵי, ר"ל לפני

המעשה, לא יראו,

אי אפשר לראות,

וצריך אתה רק

להאמין ולבטוח בי,

שלטובה אני מתכוון

בכל פרט ופרט...